

M. Fatih KÖKSAL, *Son Dönem Divan Şairlerinden Kütahyalı Vasfî Dîvânı*, Kesit Yayınları, İstanbul 2016, 230 s.

Ali YÖRÜR*

Zâhid ne siziñ ‘arsa-i dünyâ ne bizimdir
Eglenmeğe mescid size mey-hâne bizimdir
Vasfî

XIX. yüzyıl Klâsik Türk şiiri, şekil özelliklerini büyük oranda korumakla birlikte muhteva bakımından Klâsik döneme göre bazı farklılıklar gösterir. Bu dönem şiirinin karakteristik özelliklerinden biri de şairin yaşadığı çevreyi somut olarak şiirine aksettirmesidir. Bu asra gelene kadar klâsik dîvânlardan şairin hayatına dair işaretler, özellikle huyları, zevkleri, alışkanlıkları gibi sanatını oluşturan belirgin niteliklerini bulmak neredeyse imkânsızken, ısrarla ekolü takip eden bir zümreyi hariç tutarsak, XIX. yüzyıl şairleri bu hususta oldukça cömerttir. Nedim’le kısmen başlayan hayatı şiire dâhil etme veya şiirde gerçek hayat sahnelerine yer verme, bir Nedîm takipçisi olarak Kütahyalı Vasfî’de de vakidir.

Kütahyalı Ahmed Vasfî (1832-1876), zamanında şehrin önde gelen şairleri arasında olduğu halde daha vefatının üzerinden bir buçuk asır bile geçmemişken bugün hakkında çok az şey bilinen bir şahsiyettir. İstanbul’a gidemediği için payitaht çevrelerinde tanınmamış, bu sebeple de taşra şairlerinin ortak akıbetine duçar olarak şair tezkireleri ve diğer biyografik kaynaklarda yer alamamıştır.

*Doktora öğrencisi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı A.B.D. Türk Edebiyatı Bilim Dalı, ali.yorur@hotmail.com

Geliş Tarihi - Received: 27.09.2017

Kabul Tarihi - Accepted: 21.02.2018

Şairleri kabiliyetlerine göre *birinci sınıf, ikinci sınıf, üçüncü sınıf* gibi kategorize etmenin ne derece doğru olduğu tartışılır. Doğruluğu bir tarafa; neticede sübjektif ölçütlerle yapılmak zorunluluğu olan bir tasnifin ilmî bir yaklaşım olmayacağı kesindir. Bununla birlikte zevk-i selimin kılavuzluğuyla herkesin her sanatkâr hakkında yorum yapma hakkı elbette mahfuzdur. Vasfî, Klâsik şiirin tekniğine vâkıf, sanatlarına ve mazmunlarına hâkim, özellikle de yaşadığı dönemin şiir dünyası çerçevesinde başarılı bir şairdir. İşlediği konular, dil ve eda bakımından Vasfî, Nâbî ile Nedîm arasında bir şair olarak değerlendirilebilir. Klâsik şiirin genel geçer dil ve tarzından ziyâde, şuhâne tavrı ve sokak dilini kullanmasıyla Nedîm'in; yer yer sosyal konulara da parmak basan öğüt verici şiirleriyle de Nâbî'nin yolundadır.

M. Fatih Köksal'ın kişisel kütüphanesinde kayıtlı olan divanın yazma nüshası, M. Fatih Köksal tarafından hazırlanıp Mart 2016'da Kesit Yayınları tarafından *Son Dönem Divan Şairlerinden Kütahyalı Vasfî Divanı* ismiyle basılmıştır.

Kitabın birinci bölümü *Vasfî'nin Hayatı, Eseri ve Edebî Kişiliği* başlığını taşımaktadır. Bu bölüm, *Hayatı, Eseri (Dîvân)* ve *Edebî Kişiliği* olmak üzere üç alt başlıkta ele alınmıştır. Birinci alt başlıkta kaynaklara ve dîvânına göre Vasfî, mesleği, âmâ oluşu, iş çevresi, sanat çevresi, yaşadığı coğrafya, mahlası anlatılmıştır. İkinci alt başlıkta Dîvân'ın özellikleri anlatılmaktadır. Üçüncü alt başlıkta gazel şairi olarak Vasfî, Vasfî'de aruz tasarrufları, Türk aruzu ve Vasfî, kafiye, muhteva, edebî sanatlar, Vasfî'yi etkileyen şairler ve Vasfî'nin dili incelenmiştir.

Kitabın ikinci bölümü *Metin* başlığını taşımaktadır. Bu bölümde Dîvân'ın yazma nüshanın tavsifi, metni kurarken izlenen yöntem ve Dîvân'ın günümüz alfabesine aktarımı bulunmaktadır.

Kitabın son bölümünde kaynakça ve yazma nüshadan metin örnekleri de bulunmaktadır.

M. Fatih Köksal, bu Dîvân vesilesiyle *Türk aruzu* meselesini ele almış ve Klâsik dönemden çok farklı bir karakterde gelişen son dönem Dîvân şiirinin türlü özelliklerine Vasfî'nin edebî kişiliğini incelerken değinmiştir.

Şairler sadece kendilerini anlatmazlar; klâsik edebiyatımız gibi kuralları ve ölçüleri ve hatta konuları belirli bir edebiyatın mensupları bile ister istemez çağlarına ayna tutar, yaşadığı toplumun kabul ve retlerin, inanış, görgü ve algı âlemini, beklentilerini, insana ve dünyaya bakışını bize yansıtırlar. XIX. yüzyıl Klâsik Türk şiirinin tipik ama tipik olduğu kadar da orijinal bir temsilcisi olan Vasfî de önce eserinde çok andığı Kütahya'nın ve Kütahyalıların, geniş manada da Türkçemizin sanatkârıdır.